

MIKROFILMLAPOK A TUDOMÁNYOS ÉS MŰSZAKI TÁJÉKOZTATÁSBAN

Tökés László

A dokumentáció
új irányai

A tudományos és termelési dokumentáció igényeinek és forrásainak átalakulását új munkamódszerek és technikai eszközök elterjedése követi. Közismert a műszaki és tudományos kutatómunka ütemének felgyorsulása, a könyvek, folyóiratok és más dokumentumok áradata, a dokumentációs tájékoztatás és gyors információcsere szükségessége. A hosszú idő alatt előállítható - s éppen ezért gyakran már megjelenésük napján elavult - monográfiák helyét a sűrűbb időközökben megjelenő, rövidebb terjedelmű de aktuális, a műszaki és tudományos munka legújabb eredményeit tartalmazó kutatási jelentések, beszámolók, vállalati és intézeti kiadványok veszik át. Már a folyóiratok sem felelnek meg a megváltozott követelményeknek, mert a közlemények megjelenéséig eltelt idő - legjobb esetben is több hónap - sok lehet a tudományos és műszaki előrehaladás gyorsaságához viszonyítva. Azonkívül a folyóiratok előállításának költségei is tekintélyesek. A közlésre váró dokumentumok tömege egyre nő, de egyre lassabban kerülhet kiadásra, sőt egy részének közzétételére nem is kerülhet sor.

A könyvek és folyóiratok helyett ezért igyekeztek más publikációs eszközöket találni, pl. a tanulmányokat szeparátumként sokszorozítani s közvetlenül elküldeni az érdekelt intézeteknek és kutatóknak, vagy a tanulmányok teljes szövegét mikrofilmre venni, s csak a referátumát közölni nyomtatásban.

A kutatási anyag formájának és közzétételének ez a változása befolyásolja a szakkönyvtárak összetételét és a dokumentációs munkamódszereit is. A szakkönyvtárak számára a dokumentumok beszerzése, tárolása és rendelkezésre bocsátása jelent nagy problémát. A könyvtári és dokumentációs szakirodalom az utóbbi időben sokat foglalkozott a "nem hagyományos" szakirodalmi dokumentumokkal. Bebizonyosodott, hogy a műszaki könyvtárak állományának összetételében az új típusú dokumentumok javára következett be eltolódás. Ezek közé sorolhatók a kutatási jelentések, szabadalmak, szabványok, kongresszusi

és utijelentések, doktori értekezések, ujtítások, prospektusok és más vállalati kiadványok, katalógusok, fordítások.

A szakkönyvtárak nem képesek a gyűjtőkörükbe tartozó valamennyi ilyenfajta dokumentumot vásárlás útján vagy más módon eredetiben begyűjteni, ezért kénytelenek azok egy részét másolatban hozzáférhetővé tenni. A tájékoztató központok és kutatóintézetek sem tudják szerepeiket, kutatóikat az igényelt dokumentációs anyag eredeti példányaival kellő számban ellátni. Ennek folytán a dokumentációs fényképezés és sokszorosítás a tájékoztató munka nélkülözhetetlen eszközevé kezd válni. A reprográfia fejlődésével és felhasználási területeinek kiterjedésével sok fényképező, sokszorosító és mikromásoló eljárás és tárolórendszer jött létre. A tudományos és műszaki tájékoztatás szempontjából különös figyelmet érdemelnek a mikrofilmlapok, mert azok az említett ujtípusu - általában 100-200 lapnál kisebb terjedelmű - dokumentumok reprodukálására és terjesztésére a többi reprográfiai eljárásnál alkalmasabbnak bizonyultak.

A mikrofilmlapok fejlődése

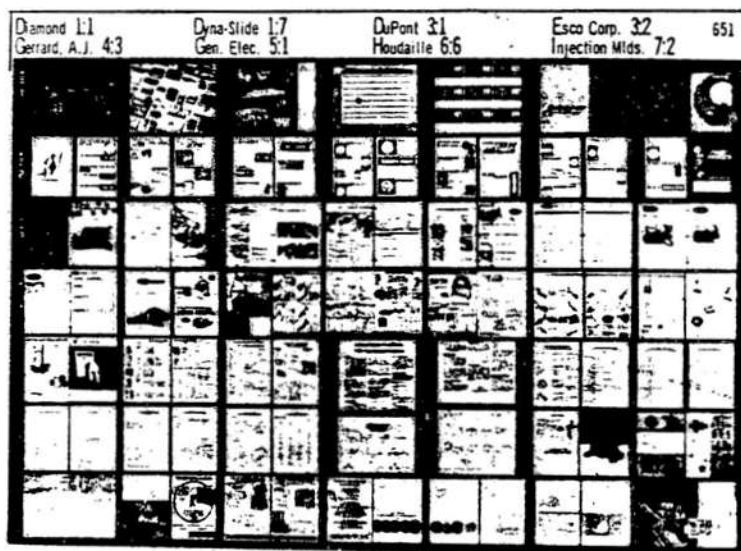
Századunk első felében a könyvtári, levéltári és kereskedelmi irattári gyűjtemények mikrofilmezésének első fellendülése idején a mikroformátumok között a tekercsfilm volt az uralkodó. A század közepén - elsősorban mikrokiadványként - az átlátszatlan mikrokártyák különféle változatai /Microcard, Microprint, Microlex/ lettek népszerűek Amerikában a tekercsfilm kivételével; Európában ugyanakkor az átlátszó mikrokártyák, az ún. mikrofilmlapok /microfiche/ terjedtek el. Amikor a Microcard Corporation, az átlátszatlan mikrokártyák legismertebb propagálója, a világ legnagyobb mikrokártya gyártója /mely 12 év alatt több mint 100 millió mikrofelvételt készített/ néhány évvel ezelőtt új technikai alapokon elkezdett mikrofilmlapokat is előállítani, és több amerikai állami szerv, pl. a NASA /National Aeronautics and Space Administration/, az AEC /Atomic Energy Commission/ és számos nagyvállalat műszaki tudományos tájékoztató rendszerét mikrofilmlapokra alapította, kétségtelenné vált, hogy a mikrofilmlapok új formában és új szerepben az eddiginél hatásosabb dokumentációs eszközzé léptek elő.

A mikrofilmlap-rendszer előnyei

A dokumentációs munka - a FID alapszabályai szerint - a dokumentumok gyűjtése, megóvása, osztályozása, válogatása, terjesztése és felhasználása. A mikrofilmlapokra épített mikrodokumentációval mindezeket a feladatokat korszerűen meg lehet oldani. A mikrofilmlap-rendszer fő előnyei az alábbiak:

a/ Gazdaságosság

A dokumentumok kis példányszámu sokszorosítására a mikrofilmlap

Micro-Photo típusu mikrofilmlap
7 sorban összesen 98 dokumentumoldalt tartalmazhat
1:22 kicsinyítésben

sokkal olcsóbb, mint a nyomtatás vagy az eredeti méretű sokszorosítás, pl. kisüzemi ofszet, kontakt reflex másolás stb.

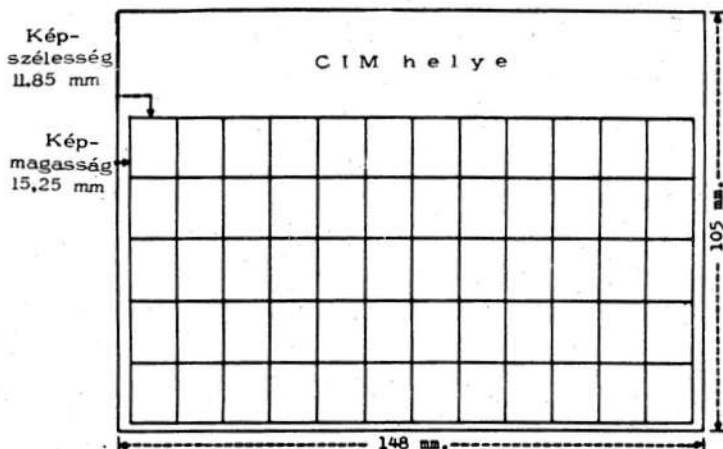
b/ Gyorsaság

A másolatok előállításának gyorsasága a hagyományos sokszorosító eljárásokkal szemben fokozódott. A sokszorosítandó dokumentumok: szövegek, rajzok, táblázatok közvetlenül lefényképezhetők, nem szükséges azokat újból leírni, korrigálni, ami sok időt rabol és a költségeket is növeli. A mikrofilmlap-készítés technikai munkafolyamatai automatizálhatók. Néhány órával vagy egy-két nappal a reprodukálás után a mikromásolatokat szét lehet küldeni. A folyamatosan készülő kutatási beszámolók, bibliográfiák stb. részletekben, egy-egy mikrofilmlap terjedelmének megfelelő adagokban is, sokszorosíthatók, nem kell várni egy teljes kötetnyi anyag összegyűlésére.

c/ Tömörítés

A mikrofilmlapok felülete a mikrofelvevételek elhelyezésére jól

kihasználható, ezáltal a dokumentumok tömörített tárolása és jelentős raktári férőhelymegtakarítás érhető el.

Az amerikai szabványjavaslatok egyike
105 x 148 mm-es mikrofilmlapok beosztására

d/ Olvashatóság

A mikrofilmlapok azonosítása könnyebb, mint a mikrofilmteker-ceké. Minden filmlapra szabad szemmel olvasható méretben elhelyezhető a cím. A filmlapok olvasása átvilágítással, olcsó diaszkóp-rendszerű mikrofilmolvasó készülékkel megoldható. Episzkóp-rendszerű mikrokártya olvasókészülékeken is lehet mikrofilmlapokat olvasni fehér kartonpapír alátéttel. A mikrofilmlap ugyanakkor élesebb, részletesebb, ragyogóbb vetített képet ad az olvasókészülékben, mint az átlátszatlan mikrokártya.

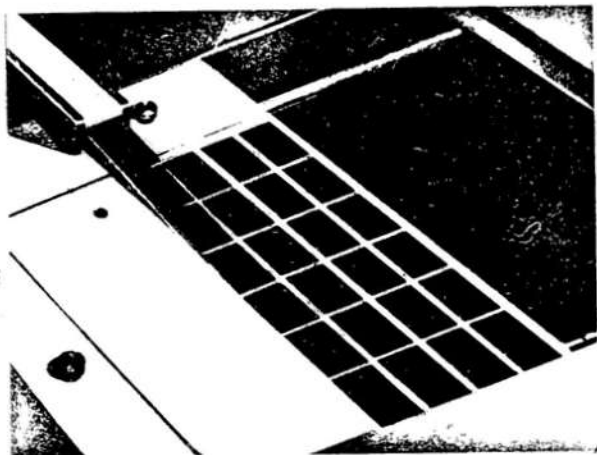
e/ Sokszorosítási lehetőségek

Az átlátszatlan mikromásolatot nagyon nehéz reprodukálni, az átlátszó mikrofilmlapok ezzel szemben alkalmasak további másolatok készítésére akár központi fotolaboratóriumokban, akár kis szakkönyvtárakban. Kontakt másolásuk egyszerű eszközökkel megoldható. Nagyítani lehet azokat fotolaboratóriumi nagyítógéppel, olvasókészülékkel, kiváltéppen olvasó-másoló berendezéssel. A negatív filmlapok felhasználhatók ofszet sokszorosításra, mikronymatok előállítására is.

f/ Válogatás, feldolgozás

A mikrofilmlapok válogatási és nyilvántartási módszere eltérhet

a tekercsfilmekétől, amennyiben a mikrofilmlap-tárolórendszer saját katalógusát alakíthatja ki. Könnyű a mikrofilmlapok csoportosítása, rendezése, egy-egy gyűjteménycsoport bővítése vagy selejtezése. Ki-
különböztethető a szakkönyvtári feldolgozó munka, mert a szétszortott la-
pokon a központi feldolgozással előállított szabványos címlétrát
és szakjelzetet szabad szemmel olvasható méretben sokszorosították.

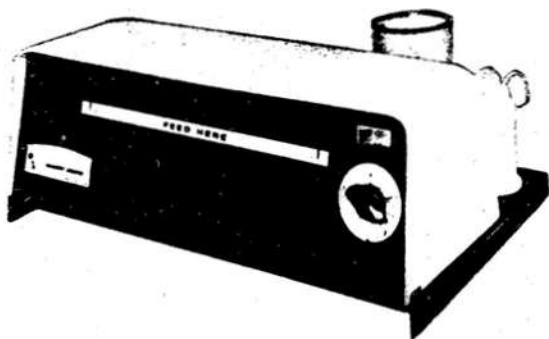
Filmszikok összeillesztése a montirozó készüléken

Dokumentációs
felhasználás

A felsorolt előnyei révén a mikrofilmlap sokoldalúan felhasználható különféle tudományos és műszaki munkaterületeken. Legismertebb ezek között a mikrofilmlapok megjelentetése kifo-
gyott folyóiratok, könyvek ujrakiadására, mert a mikrokiadó vállalatok nagyarányu tevékenysé-
get és propagandát fejtettek ki ezen a területen. A mikrofilmiapon kiadott művek felől tájékozódni lehet a mikrokiadó nagyvállalatok, többek között a washingtoni Microcard Editions, a Micro Methods Ltd. /Anglia/ és az International Documentation Centre /Svédország/ katalógusai útján. A Thomas Publishing Co. egy többkötetes kereskedelmi katalógust /cégek, gyártmányok, kereskedelmi elnevezések jegyzékét tartalmazza/ adott ki A6 méretű mikrofilmlapokon. A kiadvány ára egy olvasókészülék megvásárlását is jelenti. A delfti Műszaki Egyetem Könyvtára az egyetemi doktori értekezéseket adja ki rendszeresen mikrofilmlapon.

A mikrofilmlapok új, hatásos eszköz gyanánt a kutatóintézeti

hálózatok, tájékoztató központok közleményeinek sokszorosításával váltak ismertté. Figyelemre méltó az amerikai Atomenergia Bizottság /AEC/ mikrofilmlapkészítő tevékenysége. A Microcard Corporation bér-munkája útján évente kb. 14 000 műszaki riportot fényképezet 18 000 filmlapra. Ezekről évente kb. 3,3 millió kontakt másolat és 412 000 nagytípus készül.

Micro-Polio típusú diazo másológépek mikrofilmlapokhoz

A tudományos intézetek és könyvtárak útján Európában is sok mikrofilmlap kerül forgalomba. Európában több tucat olyan intézetet tartanak nyilván, ahol mikrofilmlapok készülnek. A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára például 1958. óta állít elő 90 x 120 mm méretű mikrofilmlapokat. Kezdetben kifogyott akadémiai kiadványokat és keleti kéziratokat reprodukáltak ilyen formában, újabban eredeti tudományos közlemények kis példányszámu kiadására használják fel a mikrofilmlapokat. Az MTA Könyvtárának Mikrokiadványai c. sorozat eddig megjelent számai 150 példányban készültek.

Nincs még kimutatás azokról a műszaki dokumentációs intézetekről, kereskedelmi és ipari vállalatokról, melyek a mikrofilmlapot ügyviteli vagy dokumentációs munkaszervezetük korszerűsítésére vették be. Mikrofilmlapok útján sokszorosítani lehet az eddig centralizált szakirodalmi gyűjteményeket. A vállalatok, intézetek a dokumentumok jelentős részét csak egy példányban szerzik be. Az egyes osztályok és hálózati szakkönyvtárak ilyen esetben a központi gyűjteményre vannak utalva a dokumentumok kölcsönzése vagy másolása tekintetében. Több eredeti példány beszerzése vagy szabad szemmel olvasható másolatok előállítása költséges és sok tárolóhelyet igénylő eljárás lenne. Az ilyen egy példányos dokumentumok mikrofilmlapra

fényképezése ezzel szemben nem növeli jelentősen a raktárigényt, s lehetővé teszi az összes dokumentum eljuttatását valamennyi osztály vagy szakkönyvtár számára. Külföldi tapasztalatok szerint a területileg szétszórott részlegekkel rendelkező ipari nagyvállalatok belső tájékoztató közleményeinek sokszorosítására sikerrel használták fel a mikrofilmlapokat.

A referátumok
új rendszere

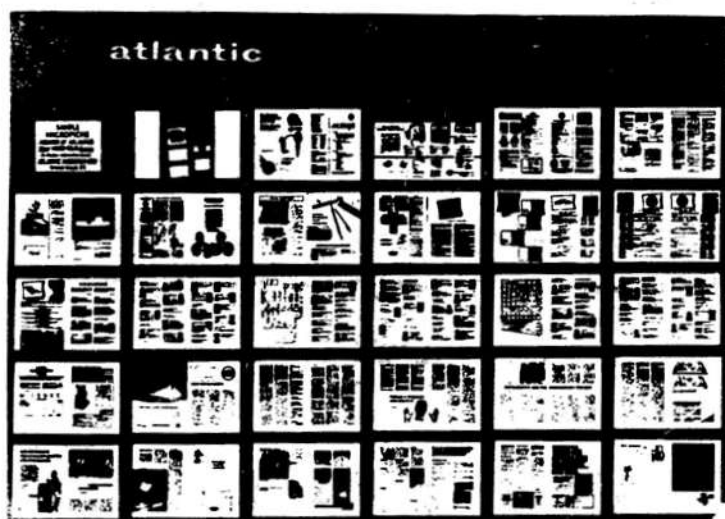
A szakirodalmi anyaggyűjtés gyorsaságát és teljességét igyekeznek elősegíteni egyes referáló folyóiratok és kurrens szakirodalmi bibliográfiák ismertetésre kerülő eredeti dokumentumainak mikrofilmlapra fényképezése útján. A szakirodalom válogatásában, összegyűjtésében és használatában ugyanis még a legjobb szakbibliográfia is csak megindíthatja, ösztönözheti, de nem segítheti végig a kutatómunkát, ha az ismertetett dokumentumok szétszórtságuk vagy kölcsönözhetetlenségük következtében nehezen érhetők el. Néhány példa, referáló folyóiratok uttörő munkája bebizonyította, hogy az eredeti dokumentumok mikromásolással gyorsan és olcsón a kutatók és szakkönyvtárak rendelkezésére bocsáthatók. Az előfizetési rendszer ilyen esetben a reprodukáló munka és a dokumentumellátás folyamatosságát biztosíthatja. A Microcard Editions például ilyen alapon adja ki 1963. óta mikrofilmlapon a Patent Office Official Gazette által felsorolt kémiai szabadalmakat. Az amsterdami "Excerpta Medica" kb. 3000 folyóiratot dolgoz fel, a világ orvosi irodalmáról készít havi indexeket. A feldolgozott dokumentumokat néhány év óta mikrofilmlapra fényképezik.

A NASA /National Aeronautics and Space Administration/ műszaki tájékoztató szolgálata 1962. júliusa óta évente kb. 3 millió mikromásolatot állít elő. A dokumentumokat átlag 25-150 példányban sokszoroztják mikrofilmlapon. A NASA félhaviként megjelenő referáló folyóirata, a STAR /Scientific and Technical Aerospace Report/ útján mikrofilmlap-dokumentációs szolgálatot indítottak. A STAR-ban ismertetésre kerülő minden dokumentumot mikromásolatban sokszorozítanak a folyóirat szerkesztése alkalmával. 4-6 nappal a folyóirat megjelenése előtt a filmlapok már a könyvtárakba, kutatóintézetekbe kerülnek. Minden tétel eredetije a folyóirat megjelenésekor a kutatók rendelkezésére áll mikromásolatban. Jó minőségű mikrofilmlapokkal így csökkentették a kutatók igényeit az eredeti méretű másolatok iránt. Ha mégis magukkal akarnak vinni olvasható másolatot egyes oldalokról vagy teljes közleményekről, nagyítógéppel vagy olvasó-másoló készülékkel előállított másolatot kaphatnak.

A mikrofilmlapkészítés gyakorlata
Felvevőgépek

A mikrofilmlap-készítés új technikája most van kialakulóban. A mikrofilmlapokat vagy speciális mikrofelvevő-készülékkel, vagy

filmszikok együtvé másolásával készítik. A régi típusu /Goebel-féle/ felvevőkészülékekbe a síkfilm laponként /75 x 125 mm vagy 90 x 120 mm/ tölthető. A felvételek méretét cserélhető felvevőablakkal /maszkokkal/ lehet a kicsinyítés mértékétől s az eredeti dokumentum méretétől függően változtatgatni. Ezeket a filmlapokat csipeszre akasztva lehet kidolgozni. Ujabban törekednek a mikrofilmlap-készítés meggyorsítására, a felvételek nagyüzemi kidolgozására azért, hogy a filmanyag a felvevőgépben tekercsben marad /a francia Damier, a japán Mikro Techniker felvevőgépekben/. A 70-75 mm széles - vagy ennél is szélesebb - filmtékercsen a mikrofilmlap kábeosztása a többsoros képhelyezést tekintve nem változik meg.

Micro-Folio típusu mikrofilmlap
/Atlantic Microfilm Corp./

A filmszikmásolási eljárásról nincs szükség különleges felvevőkészülékre, mert a felvételek az ismert mikrofilmfelvevő gépekkel előállíthatók. Itt viszont a filmszikok összeillesztéséhez és másolásához van szükség különleges eszközökre.

Pelíratok

A legtöbb mikrofilmlap szabad szemmel olvasható méretben tartalmazza a lefényképezett dokumentum azonosító adatait /szerző, cím, osztályozási jelzet, azonosítási szám, kiadó, a filmlap sorszáma, a mű filmlapjainak száma, a dokumentum lapszáma/. A film-

lap felső peremén elhelyezkedő feliratot általában nem a mikroszöveg-felvétel készüléken, hanem különálló címényképező készülékkel fényképezik vagy átlátszó papírcsikra gépelve illesztik másolás előtt a mikroszöveghez. Kevésbé célszerű és ritkábban alkalmazott megoldással a filmlap első vagy néhány első felvételében is lefényképezhetik a feliratot a mikroszöveg-felvévőn.

Másolás

Ujabbán nem ezüstsós másolófilmre, hanem olcsó, korszerű másolóanyagokra, például diazo-filmre másolják a filmlapokat. Archivális célra az ezüstsós emulzió általában megfelelőbb, mert tartósabb a diazo-filmnél. Az utóbbinak viszont nagy előnye a száraz kidolgozás lehetősége, olcsósága és érzéketlensége az átlagos szobavilágításra. A diazo-filmeken negatív filmről negatív /azonos tónusu/ másolatot is nyerhetünk. A mikrofilmlapkészítő nagylaboratóriumokban, élve ezzel a lehetőséggel, az első másolatot használják fel többszörözésre. A Clearinghouse for Federal Scientific and Technical Information /USA/ mikrofilmlapkészítő gyakorlata a következő:

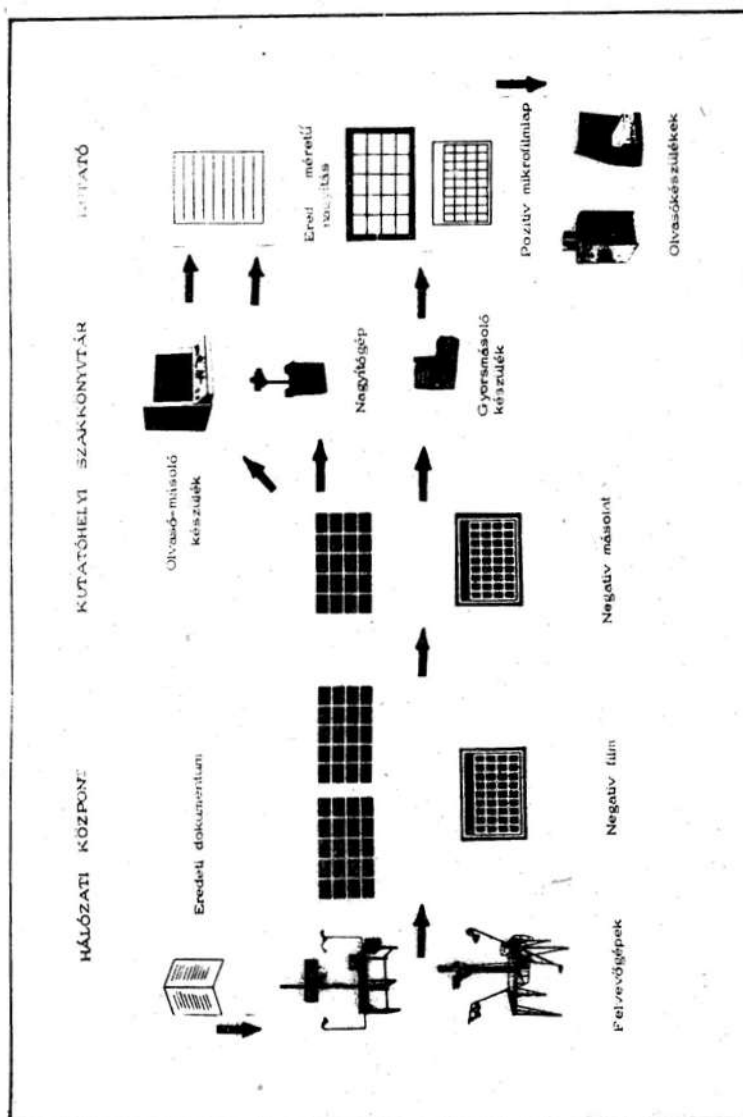
A felvételek a Microcard Corporation által tervezett SR-1 típusú felvévőgéppel készülnek 105 mm széles, 30 m hosszú tekercsfilmre. Egy tekercsre kb. 200 db 105 x 148 mm-es, 60 lapot 1:18 kicsinyítésben tartalmazó mikrofilmlap felvételei kerülnek. A kidolgozott negatív tekercsről Technifax másolóberendezéssel diazo film-másolatot állítanak elő. Ez az első duplikátum lesz a munkapéldány, amelyet további, szétosztásra szánt, másolatok és nagyítások készítésére használnak fel. Az eredeti negatívot nem vágják fel, hanem tekercsben megőrzik arra az esetre, ha a munkapéldány megsérülne.

A NASA mikrofilmlapkészítő eljárása szerint a felvételeket mikrofilmfelvévő készülékkel fényképezik és tekercsben hívják elő, majd felvágják a filmet 16 mm széles, 12 felvételt tartalmazó csikokra, melyeket 105 x 148 mm méretű lapokká illesztve össze, diazo-filmre másolnak. A címet különálló átlátszó papírra írógéppel írják.

Ezzel megegyezik az amerikai Fairfax kórház módszere. A kórház irattárát 16 mm széles filmre fényképezik, s azt 11 felvételes darabokra vágják. A Fairfax mikrolapok mérete 4 x 5 hüvelyk /10,1x12,7 cm/, lineáris kicsinyítése 1:24. A lapok felső peremén lyuksort helyeznek el kézi válogatás számára.

Olvasókészülékek

A mikromásolatok terjesztése és használata csak kellő számú és minőségű olvasókészülék útján valósítható meg. Míg a felvételek előállítás és másolása központi intézetekben, nagylaboratóriumokban - s ami külföldön nem ritkaság: kereskedelmi vállalatok bér munkájával - központi szolgáltatás keretében is lehetséges, a mikrofelvételben rögzített információk használatához olvasókészülékekre van szükség. A dokumen-

A mikrofilmlap útja a használatához

táció szétsugárzó és felvevő funkciója szempontjából ez a televíziós adóállomás és vevőkészülékek rendszeréhez hasonlítható. Már 1964. szeptemberében 15 különféle mikrofilmlap-olvasó készüléket foglaltak jegyzékbe, s azóta is számos új típus került forgalomba a világon. A különféle teljesítményű, különféle méretű és áru készülékek európai vállalatoktól is beszerezhetők. A magyar dokumentációs intézetek és könyvtárak ebből a szempontból kedvező helyzetben vannak, mert a hazánkban 15 év óta elterjedt jenai gyártmányú Dokumator olvasókészüléken az ahhoz tartozékként szállított síkfilmtartóval mikrofilmlapokat is lehet olvasni. Ez a tartozék 9 x 12 cm-es filmlapokhoz készült, de kis átalakítással alkalmassá lehet tenni ennél nagyobb méretű filmlapok elhelyezésére is. Külföldön olcsó olvasókészülékek is forgalomba kerültek, pl. az angol Lexicon, a holland Dagmar és Huygens. A Microcard Corporation nemrég piacra hozta "FR-5 Microfiche Reader" nevű készülékét 125 dollárért.

A kicsinyített dokumentumok felhasználásában fontosak a másolóval kombinált olvasókészülékek. A korszerű olvasó-másoló készülékeken tekercsalakban helyezik el az érzékeny papírt s a kivetített felvételtől - az olvasógépbe épített előhívóautomata útján - másodpercek alatt lehet szabad szemmel olvasható másolatot készíteni.

A reprográfiai ipar reagálása

A mikrofilmlapok ismertetői fejlődése érezteti hatását a reprográfiai iparban. Az egész világon új lendülettel indult meg a mikrofilmlap-készítő, másoló- és olvasó-berendezések gyártása. Az 1965. évi tokiói Nemzetközi Mikrográfiai

Kongresszuson a japán Fuji Photofilm Co. bemutatta felvevőgépének mintapéldányát, mellyel a beépített hívógép útján másodpercekkel a megvilágítás után előhívhatók a 75 x 125 mm méretű mikrofilmlapok. Egy másik japán cég, a Minolta, mindkét európai szabvány méretre dolgozó felvevőt, olvasót és olvasó-másolót mutatott be.

A tudományos szervezetek gyárakkal karöltve fáradoznak az újabb és jobb készülékek előállításán. A párizsi CNRS kutatóközpont a Phototechnique céggel közösen új mikrofilmlap felvevő prototípusán dolgozik, mely 1966. végén kezdi meg működését. Az amerikai Council on Library Resources a Westwood Division, Houston Fearless Corporation-nal kötött szerződést egy új mikrofilmlapkészítő berendezés létrehozására.

Szabványosítás

Az új készülékek gyártásával előtérbe került a szabványosítás kérdése. Az új készülékeken törekednek a kicsinyítésnek, a képméreteknél és a képelhelyezésnek a szabályozására, mert a felvételezés, másolás és visszanyagítás automatizálása csak nagyfokú szabványosítással oldható meg. A

szabványosítás ezen a területen a nemzetközi információcserére és a

filmlapok széleskörű felhasználására tekintettel is fontos. A mikrofilmlapok nemzetközi szabványosítása az ISO 46.sz. Bizottságának 1.sz., dokumentációs reprodukcióval foglalkozó albizottságában folyik. Ez az 1964.-i budapesti ülésén ismét programjába vette a mikrofilmlapok szabványosítását, s e kérdésben javaslat kidolgozásával egy külön munkabizottságot bízott meg. A korábban folytatott szabványosítási munka a mikrofilmlapok méretére korlátozódott. Az ISO által korábban elfogadott két formátum 75 x 125 mm és 105 x 148 mm. A filmlapméreteken kívül szabványosításra vár a címhelyezés, a képebeosztás és képméret, a kicsinyítési arány stb. is.

A mikrofilmlapok szabványosítása még nem került nyitópontra. Valószínű, hogy az A 6 /105 x 148 mm/ formátum lesz a jövőben az uralkodó. A képebeosztás, kicsinyítés tekintetében feltehetően az ISO legközelebbi ülésén megállapodások jönnek létre.

Microfiche Foundation

A mikrofilmlapok propagandája szempontjából jelentős munkát fejt ki a hollandiai Microfiche Foundation. Az 1954-ben L.J. van der Wolk által alapított Microfiche Foundation a nem kereskedelmi jellegű egyesületek közé tartozik.

Fő törekvése a mikrofilmlapok nemzetközi népszerűsítése, a mikrofilmlapok előállításának és használatának megismertetése a műszaki, könyvtári és dokumentációs szakemberekkel. A társulat székhelye Delft. Nemzetközi tevékenységét a különböző országokból tagjai közé választott bizottságok és levelező partnerek útján fejt ki. Ezek látják el a központot hírekkel, javaslatokkal és mikrofilmlapok előállításának és használatának technikai eszközei és módszerei tekintetében, továbbá előadások, bemutatók útján népszerűsítik a mikrofilmlapokat. A Microfiche Foundation ilyen alapon egy nemzetközi tájékoztató központ szerepét tölti be, és összekötő a kereskedelmi vállalatok és a felhasználók között. 1963. óta kiadott "Newsletter" című folyóiratában tájékoztat a mikrofilmlapokkal kapcsolatos hírekről. A Microfiche Foundation "Publications on the Microfiche" című, angol nyelvű kiadványsorozatában, melynek eddig 4 száma jelent meg, a mikrofilmlapok felhasználásával, bibliográfiájával, technikájával kapcsolatos kérdések összefoglalását kaptuk meg.

A Microfiche Foundation-nal Magyarországon az Akadémiai Könyvtár Mikrofilmtára - az első hazai mikrofilmlap kiadó - tart levelező kapcsolatot. Ugyanitt tájékozódhatnak az érdeklődők a mikrofilmlapok szakirodalmi és egyéb kérdéseiben.

IRODALOM

BAPTIE, A.L.: Microfiche and research reports. = The National Micro-News, 74.sz. 1965. p. 138-144.

Bibliography on microfiche. Delft, Microfiche Foundation, 1965.
/Publications on the Microfiche 4./

BRALOVE, Allen L.: Concept, specifications, dissemination and user acceptance study of the NASA microform. = The National Micro News, 66.sz. 1963. p. 85-89.

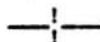
Clearinghouse for Federal Scientific and Technical Information bases report dissemination program on microfiche. = Microcard Bulletin, 30.sz. 1965. p. 1-4.

HAWKEN, William R.: Microfiche, microfilm, and hard copy - problems and prospects for the research worker. = The National Micro-News, 73.sz. 1964. p. 97-107.

SPEEKENBRINK, J.: The use of flat-films microcopy within the framework of a medical abstracting journal. = Reprographie. Bericht über den I. Internationalen Kongress für Reprographie Köln 14-19. Oktober 1963. p. 351-352.

WOLK, L.J. van der: Microfiches for the use of research workers. = Reprographie. Bericht über den I. Internationalen Kongress für Reprographie Köln 14-19. Oktober 1963. p. 346-348.

YERKES, Charles P.: Planning guide for a miniaturized technical document distribution system. New York, The Microcard Corporation, 1962. 40 p.

TÓKÉS, L.: Microfiche in the scientific and technical information activity

The acceleration of the rate of engineering and scientific research work transformed the requirements and sources of documentation as well as the composition of engineering libraries. In addition to books and periodicals, new type documents such as research reports, company publications, conference proceedings and travel reports, innovations, translations, etc. gained ground, and the microfiche documentation system proved very suitable, indeed, for the collection and reproduction of these new document types generally consisting of less than 100-200 pages.

Advantages of the production and utilization of microfiche, and possibilities of its documentary employment. Microfiche have been extensively adapted earlier for the reprinting of run-out books and periodical issues. As efficient documentation mean, the microfiche excelled recently in the reproduction of publications issued by research institute systems, information service centres, and large-scale industrial enterprises. Microfiche distribution of the documents introduced by reference papers was similarly successful.

The new technology of microfiche production is under development. The production of microfiche cameras, printers, and readers increased all over the world. Standardization of the microfiche was again thrust into prominence. The popularization of microfiche is significantly promoted by the Microfiche Foundation: this body acts as an international information centre as well as a liaison agency between commercial companies and users.

ТЕКЕШ, Л.: Использование микропланфильмов в научной и технической информации

С ускорением темпа научно-технической исследовательской деятельности изменялись и условия и источники документации кроме того, произошли изменения и в составе фондов специализированных библиотек. Помимо журналов и книг придавалось большое значение новым типам документов: отчетам о проведенных испытаниях, изданиям предпрятий, докладам о съездах и командировках, о рационализаторских предложениях, переводам и т.д. Для приобретения и размножения документов такого рода, объемом как правило менее 100-200 листов целесообразно использовать документационную систему основывающуюся на микропланфильмах.

Преимущества приготовления и использования микропланфильмов, указывая на возможности потребления документацией на микропланфильмах. Эти фильмы уже раньше распространялись для повторного издания распроданных книг и журналов. В последнее время эти фильмы указались эффективными средствами размножения отчетов научно-исследовательских институтов, информационных центров и крупных предприятий.

TÓKÉS, L.: Mikroplanfilm in der technisch-wissenschaftlichen Information

Die zunehmende Beschleunigung des Tempos der technischen und wissenschaftlichen Forschungsarbeiten verursachte eine Änderung in den Quellen und Bedingungen der Dokumentation, sowie eine Umwandlung der Zusammensetzung des Bestandes der Fachbibliotheken. Neben den Büchern und Zeitschriften erlangten Dokumente neuen Typs eine wichtige Rolle und zwar die Forschungsberichte, die Arten der Firmenliteratur, die Berichte über Kongressen und Studienreisen, Neuerungen, die Übersetzungen u.ä.m. Zur Anschaffung und Reproduktion solcher Dokumente mit einem Umfang weniger als 100-200 Seiten erweist sich das Dokumentationssystem des Mikroplanfilmes als gut geeignet. Vorteile der Verfertigung und Benützung des Mikroplanfilmes und Möglichkeiten in der Verwendung für die Dokumentation. Durchdrang des Mikroplanfilmes als Ersatzes für vergriffene Bücher, Zeitschriften usw. Der Mikroplanfilm ist ein wirksames Dokumentationsmittel in der Reproduktion der Veröffentlichungen von Forschungsinstituten, Informationszentren, Grossunternehmungen. Auch die Verteilung der in Referateblättern preisgegebenen Dokumente auf Mikroplanfilm ist erfolgreich.

Eine neue Technik der Mikroplanfilmfertigung ist unter Entwicklung. Die Erzeugung der Mikroplanfilmaufnahme-, Kopier- und Leseapparate erfuhr weltweit einen grossen Aufschwung. Die Normierung des Mikroplanfilmes ist eine noch zu lösende Frage. Zwecks Propagierung des Mikroplanfilmes entfaltet die "Microfiche Foundation", die den Aufgabenkreis eines internationalen Informationszentrums erfüllt und als Vermittler zwischen den Handelsunternehmungen und den Verbrauchern tätig ist, eine beachtenswerte Tätigkeit.

